

Sygn. akt II Ca 619/14

II Cz 1030/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wiesława Buczek - Markowska
Sędziowie:	SO Sławomir Krajewski (spr.) SR del. Agnieszka Kuryłas
Protokolant:	st. sekr. sądowy Agnieszka Klepacz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 grudnia 2014 roku w S.

sprawy z powództwa **R. B., S. B. i Z. B.**

przeciwko **Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M.**

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji wniesionej przez powodów od wyroku Sądu Rejonowego w Myśliborzu z dnia 28 marca 2014 r., sygn. akt I C 263/10

oraz na skutek zażalenia pozwanej na rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II wyroku Sądu Rejonowego w Myśliborzu z dnia 28 marca 2014 r., sygn. akt I C 263/10

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Myśliborzu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 619/14

II Cz 1030/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 marca 2014 roku Sąd Rejonowy w Myśliborzu, oddalił powództwo oraz zasądził od powodów R. B., S. B., Z. B. solidarnie na rzecz pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. kwotę 197 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy uznał, iż powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, gdyż biorąc pod uwagę, że powodowie w toku egzekucji wpłacili bezpośrednio wierzycielowi co najmniej 50.000 zł stwierdzić należy, iż część ze wskazanych przez nich tytułów wykonawczych została zaspokojona w całości. Ponadto powodowie nie wskazali w sposób prawidłowy,

których konkretnie tytułów twierdzenie ich dotyczy, jak również nie wskazali na podstawie jakich tytułów ich zadaniem egzekucja powinna toczyć się nadal. Sąd dodał, iż powództwo przeciwegzekucyjne nie jest właściwą drogą do kwestionowania sposobu prowadzenia egzekucji. Nadmienił, iż powodowie nie wskazali jednoznacznie, w jakim zakresie domagają się pozbawienia jakich tytułów wykonalności. Sąd dodał także, iż ewentualna sprzeczność twierdzeń wierzyciela w zakresie rozmiarów zobowiązania dłużników z twierdzeniami samych dłużników w tym zakresie nie może stanowić podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego, ani też nie uprawdopodobnia roszczenia.

Apelację od powyższego wyroku wywiedli powodowie i zaskarżając wyrok w całości, wnieśli o jego zmianę poprzez pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych tj:

- nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanego przez Sąd Rejonowy w Myśliborzu z dnia 13 sierpnia 2008 roku, sygn. akt VI Nc 586/08 upr - w całości;

- nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanego przez Sąd Rejonowy w Myśliborzu z dnia 6 września 2006 roku, sygn. akt VI Nc 657/06 - w całości;

- nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanego przez Sąd Rejonowy w Myśliborzu z dnia 23 marca 2004 roku, sygn. akt VI Nc 222/04 - w całości;

- nakazu w postępowaniu upominawczym wydanego przez Sąd Rejonowy w Myśliborzu z dnia 10 lipca 2003 roku, sygn. akt VI Nc 451/03 - w całości;

- nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanego przez Sąd Rejonowy w Myśliborzu w dniu 2 lipca 2002 roku, sygn. akt VI Nc 537/02 - w całości

- nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 31 maja 2002 roku, wydanego przez Sąd Rejonowy w Myśliborzu, sygn. akt VI Nc 241/02 - w całości;

- nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanego przez Sąd Rejonowy w Myśliborzu z dnia 28 września 2002 roku, sygn. akt VI Nc 755/01 - w całości;

- postanowienia Sądu Rejonowego w Myśliborzu z dnia 29 czerwca 2009 roku, sygn. akt VI Nc 537/02 - w całości;

- postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 4 marca 2009r. sygn, akt II Ca 80/09 w całości i

- nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Myśliborzu z dnia 16 marca 2000 roku, sygn. akt I Nc 142/00 - w zakresie kwoty 13.171,06 zł.

Ponadto skarżący wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej na swoją rzecz solidarnie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych; ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Ponadto wnieśli o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz solidarnie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych za postępowanie przed Sądem I instancji i przed Sądem Okręgowym za postępowanie apelacyjne.

Apelujący zarzucili Sądowi pierwszej instancji naruszenie:

1. art. 232 kpc, w zw. z art. 286 kpc, poprzez pozbawienie strony powodowej prawa do inicjatywy dowodowej w sprawie przez oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego sądowego zakresu księgowości w sytuacji, gdy opinie sporządzone przez dotychczasowych biegłego nie doprowadziły do kompleksowego i wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, w szczególności stanu zadłużenia powodów wynikających z tytułów wykonawczych objętych sprawą egzekucyjną KM 780/09 i Km 841/03 i Km 126/96;

2. art. 232 kpc, poprzez zaniechanie przesłuchania stron w niniejszej sprawie pomimo zgłoszenia zarówno przez stronę powodową jak i stronę pozwaną wniosków w tym zakresie.

3. art. 233 § 1 kpc, poprzez błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, iż powodowie nie wykazali jakich tytułów wykonawczych i w jakim zakresie domagają się pozbawienia wykonalności;

4. art. 328 § 2 kpc poprzez sporządzenie pisemnego uzasadnienia niezgodnie z dyspozycją tego przepisu, co w efekcie uniemożliwia powodom merytoryczną polemikę i instancyjną kontrolę orzeczenia, w szczególności wobec jakiegokolwiek analizy zgłoszonych przez stronę powodową twierdzeń i naprowadzonych na ich poparcie dowodów, w szczególności twierdzeń wskazanych w piśmie powodów z dnia 28 kwietnia 2011 roku oraz piśmie powodów z dnia 21 maja 2011 roku oraz dołączonych dowodów w postaci kserokopii dowodów wpłat kwoty 20.000 zł i 30.000 zł wraz z dyspozycją sposobu zaksięgowania tych wpłat przez pozwaną, brak jakiegokolwiek analizy twierdzeń zgłoszonych przez stronę pozwaną w szczególności wynikających z pisma pozwanej z dnia 16 maja 2011 roku oraz brak analizy wpływu treści opinii biegłej sądowej z zakresu księgowości na roszczenie dochodzone przez powodów na gruncie niniejszej sprawy;

Ponadto skarżący podnieśli zarzut nierozpoznania istoty sprawy polegającego na braku dokonania ustaleń faktycznych odnośnie okoliczności, czy zobowiązanie powodów wynikające z tytułów wykonawczych objętych egzekucją KM 780/09 i 841/03 zostało spełnione i w jakim zakresie.

Z kolei pozwana wywiodła zażalenie na rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w pkt. II zaskarżonego wyroku oraz wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie II poprzez zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie przed Sądem I instancji w kwocie 2417 zł oraz zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanej kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie zażaleniowe wg norm przepisanych.

Skarżąca zarzuciła Sadowi pierwszej instancji naruszenie prawa materialnego, tj. § 6 pkt. 5, w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r., w sprawie opłat za czynności za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez jego niewłaściwe zastosowanie i wskutek tego nieuzasadnione orzeczenie o zwrocie kosztów zastępstwa procesowego pozwanej poniżej stawki minimalnej określonej według treści ww. rozporządzenia. Skarżąca zauważyła, że wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 10.000 zł i do rozliczenia kosztów zastępstwa procesowego zastosowanie znajduje przepis § 6 pkt. 5 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia zgodnie z którym, stawki minimalne przy wartości przedmiotu sporu powyżej 10.000 zł do 50.000 zł wynoszą – 2400 zł.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna w takim znaczeniu, że uzasadniała uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sadowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, wobec nierozpoznania istoty sprawy, w rozumieniu art. 386 § 4 kpc.

W pierwszej kolejności zwrócić należy uwagę, że w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji nie doszło do sprecyzowania żądania pozwu, co było niezbędne w świetle okoliczności, że w pozwie z dnia 11 października 2010 roku powodowie żądali pozbawienia wykonalności pierwszych dziesięciu wymienionych w nim tytułów wykonawczych w części – do kwoty (...),96, bez określenia w jakiej części i co do jakich należności, domagają się pozbawienia wykonalności każdego z tych tytułów wykonawczych. Na okoliczność tą zwrócił uwagę Sąd Okręgowy w Szczecinie w uzasadnieniu postanowienia z dnia 11 marca 2011 roku, sygn. akt II Cz 195/11.

Mimo to taki brak formalny pozwu nie został usunięty w dalszym toku postępowania.

Przewodniczący zarządzeniem z dnia 18 kwietnia 2011 roku wezwał powodów do sprecyzowania żądania poprzez określenie tytułów wykonawczych które zostały przez powodów zaspokojone i w jakiej kwocie, zamiast wezwać powodów do określenia w jakiej części żądają pozbawienia wykonalności poszczególnych tytułów wykonawczych.

W konsekwencji powodowie w piśmie z dnia 28 kwietnia 2011 roku wskazali, że 9 pierwszych tytułów zostało przez nich zaspokojonych w całości, co nie mieści się w kategoriach określenia żądania powództwa o częściowe pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego.

Wyjaśnienia wymaga, że nie każde zgaśnięcie wykonalności tytułu wykonawczego w drodze zaspokojenia wierzytelności nim objętych stanowi podstawę do uwzględnienia powództwa przeciwegzekucyjnego – w trybie art. 840 § 1 pkt 2 kpc.

Skutku takiego nie niesie w szczególności wyegzekwowanie danej kwoty przez komornika w toku postępowania egzekucyjnego. Tym niemniej wyegzekwowanie tych kwot powoduje skutek w sferze prawa materialnego. Mianowicie dochodzi to do wygaśnięcia zobowiązania dłużnika (art. 815 § 2 kpc).

Podstawą powództwa przeciwegzekucyjnego może być natomiast z powodzeniem zapłata po powstaniu tytułu wykonawczego objętych nim należności bezpośrednio wierzycielowi, co miało miejsce w rozpoznawanej sprawie w odniesieniu do zapłaty przez powodów kwoty 20.000 zł w dniu 20 maja 2010 roku, 30.000 zł w dniu 10 czerwca 2010 roku i 500 zł w lipcu 2011 roku.

Wreszcie brak możliwości pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego ze względu na zaspokojenie w całości należności, na które opiewa, zachodzi jedynie wówczas, gdy zostaną one w całości wyegzekwowane w toku postępowania egzekucyjnego i zostanie to stwierdzone przez komornika za pomocą odpowiedniej adnotacji na tytule wykonawczym, w trybie art. 816 § 1 kpc. Skutku takiego nie powoduje natomiast częściowe, czy w całości, umorzenie postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela, w tym w następstwie zapłaty mu przez dłużnika takich należności, gdyż wierzyciel może w każdym czasie złożyć ponowny wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w zakresie, w jakim zostało ono umorzone. W sprawie Km 780/09 komornik dwukrotnie umarzał postępowanie na wniosek wierzyciela: odpowiednio co do kwoty 20.000 zł i 30.000 zł.

Z powyższego jasno wynika, że podstawy do oddalenia powództwa przeciwegzekucyjnego nie może stanowić okoliczność całkowitego zaspokojenia wierzytelności objętej tytułem wykonawczym jeżeli miało to miejsce jedynie częściowo w drodze egzekucji komorniczej, a częściowo w drodze zapłaty przez dłużnika bezpośrednio wierzycielowi.

Pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności może w takim przypadku nastąpić jedynie w takiej części, w jakiej zobowiązania nim objęte wygasły w drodze zapłaty bezpośrednio do rak wierzyciela.

Stąd też okoliczność globalnego (w toku postępowania egzekucyjnego i wpłaty bezpośrednio wierzycielowi) zaspokojenia poszczególnych tytułów wykonawczych w rozpoznawanej sprawie, nie może stanowić o treści żądania pozwu i dalej zakresie uwzględnienia powództwa.

Zdumienie budzi okoliczność, że jako jedną z przesłanek oddalenia powództwa Sąd Rejonowy uznał właśnie brak sprecyzowania jego żądania w odniesieniu do poszczególnych tytułów wykonawczych. Taka wadliwość w zakresie stanowiska powodów mogła co najwyżej skutkować zawieszeniem postępowania, po uprzednim prawidłowym sformułowaniu w stosunku do powodów zobowiązania w trybie art. 177 § 1 pkt 6 kpc.

Istotnym jest, że do zmiany powództwa nie mogło dojść w postępowaniu apelacyjnym, w tym w treści samej apelacji. Sprzeciwia się temu treść normy prawnej zawartej w art. 383 kpc.

W następnej kolejności podkreślenia wymaga, że ramach powództwa przeciwegzekucyjnego występuje prekluzja zarzutów, na których powództwo takie może być oparte. Zgodnie z art. 843 § 3 kpc w pozwie powód powinien

przytoczyć wszystkie zarzuty, jakie w tym czasie mógł zgłosić, pod rygorem utraty prawa korzystania z nich w dalszym postępowaniu.

Tymczasem w rozpoznawanej sprawie w pozwie powodowie, oprócz kwestii kwot wyegzekwowanych od nich w postępowaniach egzekucyjnych w sprawach Km 780/09 i Km 841/03, powoływali się jedynie na zapłatę przez siebie wierzycielowi ww. kwot 20.000 zł i 30.000 zł. Następnie w toku procesu - w piśmie z dnia 25 stycznia 2011 roku - powołali się dodatkowo i zażądali rozliczenia wszystkich swych wpłat na rzecz spółdzielni w latach 1993 - 2011 roku.

Mając na uwadze omawianą prekluzję zarzutów, skoro pozew został wniesiony w październiku 2010 roku, to powodowie mogliby w toku procesu powoływać się jedynie na swe wpłaty z okresu późniejszego.

Niezależnie od tego uwypuklenia wymaga, że w toku powództwa przeciwegzekucyjnego nie może dojść do ponownej oceny zasadności rozstrzygnięć zawartych w tytułach wykonawczych, którymi są prawomocne orzeczenia sądów, korzystające z przymiotu prawomocności materialnej, normowanej w art. 365 § 1 kpc. Stąd Sąd jest zobowiązany do przyjmowania, że w chwili wydawania poszczególnych tytułów wykonawczych istniały zobowiązania nimi objęte.

Sąd Rejonowy okoliczności tych nie uwzględnił i dowód z opinii biegłego z zakresu księgowości przeprowadził na okoliczność faktycznej wysokości zadłużenia powodów w pozwanej spółdzielni w latach 2007 - 2011, wysokości wpłat do spółdzielni i wysokości kwot wyegzekwowanych w sprawach Km 780/09 i Km 841/03, co uczyniło dowód ten nieprzydatnym dla rozstrzygnięcia.

Dla oceny, w jakim stopniu wpłaty powodów 20.000 zł i 30.000 zł i ewentualne dalsze wpłaty dokonane przez nich bezpośrednio na rzecz wierzyciela, w tym 500 zł w lipcu 2011 roku, skutkowały wygaśnięciem zobowiązań objętych poszczególnymi tytułami wykonawczymi, a w konsekwencji stanowią podstawę do pozbawienia wykonalności poszczególnych tytułów wykonawczych, koniecznym jest przeprowadzenie starannych wyliczeń.

W ich toku trzeba będzie ustalić także i to w jakim zakresie wierzytelności te wygasły w okresie sprzed każdej z tych wpłat i pomiędzy nimi - w drodze wyegzekwowania należności przez komornika.

Podkreślenia wymaga, że koniecznym tu będzie zwłaszcza uwzględnienie norm prawnych zawartych w art. 451 kc i oświadczeń stron, co do sposobu zaliczenia poszczególnych wpłat.

W zakresie okoliczności podniesionych przez powodów w piśmie z dnia 18 lutego 2013 roku, co do rozliczenia kwoty 3660,60 zł z tytułu nakładów na lokal użytkowy, wskazać należy, że pismo to nie może być uznane za zawierające stanowcze oświadczenie o potrąceniu, w trybie art. 498 i dalszych kc, już to ze względu na okoliczność, że nie została tak określona wierzytelność pozwanej, która miałyby ulec potrąceniu. Po wtóre powodowie nie zaoferowali dowodów na istnienie swej ewentualnie zgłaszanej do potrącenia wierzytelności. Po trzecie wreszcie skoro oświadczenie takie miało być złożone w piśmie procesowym, to byłoby ono całkowicie bezskuteczne, skoro pismo zostało doręczone jedynie pełnomocnikowi zawodowemu pozwanej, który dysponując pełnomocnictwem procesowym, nie jest upoważniony do przyjmowania w imieniu pozwanej oświadczeń o charakterze materialnoprawnym.

Mając na uwadze wszystko powyższe, ze względu na nierozpoznanie istoty sprawy i konieczność przeprowadzenia w całości postępowania dowodowego, w tym w zakresie podstawowego dla rozstrzygnięcia dowodu z opinii biegłego, należało, na podstawie art. 386 § 4 kpc, orzec jak w sentencji wyroku.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy, o ile dojdzie w odpowiednim trybie do sprecyzowania żądania pozwu, w granicach iniejatywy dowodowej stron, przeprowadzi postępowanie dowodowe i rozstrzygnie sprawę, mając na uwadze wszystkie powyższe rozważania i dyrektywy orzekania.

Wobec objęcia całego zaskarżonego wyroku orzeczeniem kasatoryjnym zbędnym jest odnoszenie się do zarzutów pozwanej, podnoszonych w wywiedzionym przez nią zażaleniu, a dotyczących zawartego w wyroku z dnia 28 marca 2014 roku orzeczenia o kosztach procesu.

Na koniec już na marginesie wskazać należy, że w związku z treścią powołanego powyżej postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 11 marca 2011 roku, sygn. akt II Cz 195/11, brak jest podstaw do przyjmowania, że oba przedmiotowe postępowania egzekucyjne są zawieszane ze względu na udzielone powodom w rozpoznawanej sprawie zabezpieczenie.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego zapadło na podstawie art. 108 § 2 kpc.